

Kas ir valsts budžeta izdevumu pārskatīšana?

Publicēts: 23.12.2020.

Valsts budžeta sagatavošanas procesa sastāvdaļa ir pastāvīga un sistemātiska valsts budžeta izdevumu pārskatīšana, ko Finanšu ministrija katru gadu veic sadarbībā ar nozaru ministrijām. Izdevumu pārskatīšanas mērķos ietilpst atbilžu rašana uz jautājumiem "Kāds ir sabiedrības ieguvums no ieguldītajiem resursiem?" un "Kā ekonomiskāk varam sasniegt vēlamo rezultātu?".

Piecu gadu laikā izdevumu pārskatīšanas rezultātā ir identificēti resursi 341,1 miljona eiro apmērā, ko bijusi iespēja novirzīt gan kopējām valsts, gan nozaru ministriju iekšējām prioritātēm. Šo gadu laikā ir izdevies efektīvīzēt un pilnveidot budžeta plānošanas un izpildes procesu, veikt būtiskus grozījumus normatīvajos aktos, atslogojot ministrijām tehnisko darbu un stiprinot analītisko darbu, pilotprojekta veidā ieviest "nulles" budžeta principu valsts kompensējamajiem medikamentiem un materiāliem, kā arī novirzīt iepriekšējos gados piešķirto finansējumu aktuālajām prioritātēm.

Vienlaikus valsts budžeta izdevumu pārskatīšanas ietvaros ir ieviesta labākā pasaules prakse – [rīki](#) budžeta atklātībai un pieejamībai ([pieejami Finanšu ministrijas tīmekļa vietnē](#)), kas interaktīvā un uzskatāmā veidā informē iedzīvotājus par to, kādās jomās un kādā apmērā tiek ieguldīta nodokļu maksātāju nauda un kādi ir sagaidāmie rezultāti. Latvijas prakse budžeta caurspīdīguma, izmantojot vizualizācijas rīkus, nodrošināšanā un ieviešot izdevumu pārskatīšanu tika atzinīgi novērtēta arī Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) vecāko budžeta amatpersonu 39. ikgadējā sanāksmē.

Pilnvērtīgai līdzšinēji piešķirto līdzekļu efektivitātes un caurskatāmības izvērtēšanai valsts budžeta izdevumu pārskatīšana tiek īstenota vairākos posmos:

Pirmajā posmā tiek definēts un Ministru kabinetā apstiprināts tvērums (pārskatāmās jomas un nozares);

Otrajā posmā darba grupa, kurā bez Finanšu ministrijas līdzdarbojas arī Latvijas Bankas, Pārresoru koordinācijas centra, Valsts kancelejas un novērotāju statusā arī Valsts kontroles pārstāvji, sadarbībā ar nozaru ministrijām veic datu analīzi un pārskatāmo jomu izvērtēšanu;

Trešajā posmā Ministru kabinets izskata ziņojumu par analīzes rezultātiem un dod uzdevumus nozaru ministrijām, kā arī pārdala resursus aktuālajām valsts prioritātēm.

Tieši sadarbība ar nozaru ministrijām ir uzskatāma par vienu no galvenajiem priekšnosacījumiem izdevumu pārskatīšanas procesa veiksmīgai norisei, kā rezultātā iespējams identificēt aktualitātes vai prioritāti zaudējušas budžeta pozīcijas, aktualizēt procesus un nodrošināt efektīvāku finansējuma izlietojumu.

Valsts budžeta izdevumu pārskatīšanas rezultātā iespējams rast ekonomiskākos veidus valsts politikas īstenošanai, palielinot kopējo valsts sniegto pakalpojumu apjomu un kvalitāti. Ar katru gadu valsts budžeta izdevumu pārskatīšanas process iegūst jaunu ievirzi, nodrošinot ieguvumus ilgtermiņā un iekšējos resursus ministriju jaunajām prioritātēm. Izdevumu pārskatīšana ļauj analizēt alternatīvus uzdevumu finansēšanas veidus un īstenot mērķtiecīgu un izlēmīgu nozaru finansēšanas politiku.

<https://www.fm.gov.lv/lv/kas-ir-valsts-budzeta-izdevumu-parskatisana>